

Utbildningsutskottets betänkande

1978/79: 40

med anledning av propositionen 1978/79: 100 såvitt gäller anslag till gymnasieskolan samt enskild yrkesutbildning och lärlingsutbildning m. m. jämte motioner

I betänkandet behandlas regeringens i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) efter föredragning av statsrådet Rodhe under punkterna C 17 Bidrag till driften av gymnasieskolor, C 25 Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning och C 26 Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. framlagda förslag.

Som följd av att regeringen i propositionen behandlat administrationen av bidragen till lärlingsutbildning tar utskottet i detta sammanhang upp även regeringens efter föredragning av statsrådet Rodhe under punkterna C 1 Skolöverstyrelsen och C 2 Länsskolnämnderna framlagda förslag.

Propositionen

Regeringen har i propositionen föreslagit riksdagen

under punkten C 17 (s. 330—350) att

1. bemyndiga regeringen att meddela bestämmelser om statsbidrag för skogsbrukets yrkesutbildning i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. godkänna de grunder för statsbidrag till inbyggd utbildning inom industri och hantverk som förordats i propositionen,

3. bemyndiga regeringen att sluta nytt avtal med Örebro kommun om gymnasial utbildning för gravt hörselskadade inom Örebro kommuns gymnasieskola,

4. till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 2 529 000 000 kr.,

under punkten C 25 (s. 360—362) att

1. godkänna de grunder för statsbidrag till företagsskolor som förordats i propositionen,

2. till Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 28 532 000 kr.,

under punkten C 26 (s. 362—364) att

1. godkänna de grunder för statsbidrag till lärlingsutbildning som förordats i propositionen,

2. till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 7 530 000 kr.,

under punkten C 1 (s. 269—273) att
till Skolöverstyrelsen för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag
av 109 892 000 kr.,

under punkten C 2 (s. 273—275) att
till Länsskolnämnderna för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslags-
anslag av 48 069 000 kr.

Vidare har regeringen berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som
i propositionen anförts om skolöverstyrelsens rätt att utfärda föreskrifter
m. m.

Motionerna

1978/79: 266 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga
— yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att försöksverksamhet
med varvad utbildning i gymnasieskolan startas i enlighet med vad som
anförts i motionen (yrkandet 2),

1978/79: 322 av Margaretha af Ugglas (m) vari yrkas att riksdagen
hos regeringen anhåller om förslag till ökad ungdomsutbildning i företag
i enlighet med vad i motionen anförts,

1978/79: 340 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen med
anledning av den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen
1978/79: 339 beslutar att uttala sig för en ökning av antalet platser på
gymnasieskolans yrkesinriktade kurser,

1978/79: 447 av Rolf Rämgård m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen be-
slutar att försöksverksamheten med gymnasieskolstudier och elitidrott
utökas till högst 20 kommuner med högst 250 elever,

1978/79: 449 av Ingrid Sundberg (m) och Olle Aulin (m) vari yrkas
att riksdagen hos regeringen anhåller om

1. en riksomfattande inventering av vilka lokaler som står till förfo-
gande för ökad intagning på gymnasieskolans teoretiska linjer,

2. förslag om hur kommunerna i ökad utsträckning skall kunna för-
hyra lokaler och undervisningsutrustning för inrättande av elevplatser
på yrkesinriktade linjer,

3. inventering och redovisning av vilka resurser inom näringslivet
som kan användas för en ökad satsning på inbyggd utbildning och lär-
lingsutbildning,

1978/79: 518 av Olle Aulin (m) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen framförts
om länsskolnämndernas roll i skolplaneringen,

2. hos regeringen hemställer att motionen överlämnas till kommittén
för utredning av den statliga skoladministrationen,

1978/79: 521 av Bertil Fiskesjö (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av den treåriga naturvetenskapliga linjen på gymnasiet i enlighet med vad som anförts i motionen,

1978/79: 628 av Olof Palme m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen

1. beslutar att hos regeringen hemställa om att regeringen meddelar föreskrifter så att gymnasieskolans organisation fr. o. m. läsåret 1980/81 i största möjliga utsträckning avgörs av länskolnämnderna inom de ramar som fastställts av regering och riksdag,

2. beslutar öka antalet årsstudieplatser främst för yrkesutbildning inom gymnasieskolans s. k. stora ram med 3 400 till 114 250 motsvarande 100 % av den aktuella årskullen 16-åringar (+27 200 000 kr.),

3. beslutar bemyndiga regeringen att utfärda bestämmelser om förhyrning av utbildningskapacitet i företag i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. beslutar att hos regeringen hemställa att skolöverstyrelsen ges i uppdrag att planera korta och påbyggbara kurser i gymnasieskolan från höstterminen 1979, i första hand motsvarande 2 000 årsstudieplatser, i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. med avslag på regeringens förslag om att länskolnämnderna skall fatta beslut om beviljande av lärlingsbidrag beslutar bemyndiga regeringen att vidta förändringar i fråga om lärlingsutbildningen i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. beslutar att anslaget Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. skall utgå ur riksstaten och att förslaget belopp för budgetåret 1979/80 av 7 530 000 kr. förs över till anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor,

7. beslutar avslå förslaget i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 om höjning av statsbidraget till inbyggd utbildning inom området industri och hantverk (—4 700 000 kr.),

8. med avslag på förslaget i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 om höjning av statsbidraget till företagsskolor beslutar att till Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 4 290 000 kr. minskat anslag av 24 242 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en informationskampanj i syfte att öka intresset för gymnasieskolans verkstadstekniska linje,

10. beslutar om en resurs på 5 000 000 kr. till skolöverstyrelsens förfogande att fördelas till gymnasieskolor i enlighet med vad som anförts i motionen 1978/79: 629,

11. beslutar att till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1979/80 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 35 000 000 kr. (+27 200 000 kr., +7 500 000 kr., —4 700 000 kr., +5 000 000 kr.) förhöjt förslagsanslag av 2 564 000 000 kr.,

1978/79: 733 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om åtgärder för att bereda ökade utrymmesramar för naturvetenskaplig och teknisk utbildning på alla nivåer samt aktivt stimulera till rekrytering av naturvetenskapligt och tekniskt utbildad personal också inom primärt icke-naturvetenskapliga eller icke-tekniska områden av samhällslivet,

1978/79: 919 av Nils Hjorth (s) och Essen Lindahl (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försöksverksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och elitidrott även bör omfatta friidrottsgymnasiet i Lidingö,

1978/79: 921 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande tillämpningen av statsbidragsbestämmelserna för gymnasieelever som är handikappade,

1978/79: 923 av Svante Lundkvist m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar utöka försöksverksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och elitidrott i enlighet med vad som anförts i motionen,

1978/79: 931 av Birgitta Rydle (m) och Gunnar Biörck i Värmdö (m) vari yrkas att riksdagen beslutar utvidga försöksverksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och elitidrott att även omfatta friidrottsgymnasiet i Lidingö,

1978/79: 936 av Sten Svensson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen

1. beslutar att hos regeringen begära förslag om höjningar av anslagen till lärlingsutbildning i enlighet med vad som anförts i motionen samt att antalet bidragsrum utökas,

2. beslutar uttala att en höjning av bidragen till lärlingsutbildning finansieras genom motsvarande minskningar på anslagen till anordnandet av beredskapsarbeten,

1978/79: 1335 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari — med hänvisning till vad som anförts i avsnittet Regional balans och utveckling i den till finansutskottet remitterade motionen 1978/79: 1108 — yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om en höjning av stödet till lärlingsutbildningen genom omfördelning av stödet till arbetsmarknadsinsatser,

1978/79: 1337 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari — med hänvisning till vad som anförts i avsnittet En skola för livet i den till finansutskottet remitterade motionen 1978/79: 118 — såvitt nu är i fråga yrkas att riksdagen uttalar att den pågående översynen av skolöverstyrelsens verksamhet inriktas på att begränsa SÖ:s skolpolitiska roll och att den direkta ledningen i betydande utsträckning decentraliseras till länsskolnämnderna (yrkandet 5),

1978/79: 1371 av Hans Nyhage m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skolöverstyrelsen vid fördelning av klasserna inom försöksverksamheten med varianter på naturvetenskaplig linje och med gemensam studiegång i årskurserna 1 och 2 på naturvetenskaplig och fyraårig teknisk linje i första hand skall beakta de berörda kommunernas önskemål om typ och variant av försöksverksamheten,

1978/79: 1388 av Bengt Wiklund (s) och Ivar Högström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sollefteå gymnasium läsåret 1979/80 bör ges möjligheter att inrätta en gymnasie-linje med kombination av idrott och studier med syftet att få en bedömning av samplaneringseffekter av gymnasieutbildning och militär utbildning enligt den modell som planeras och som angivits i motionen,

1978/79: 1649 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari — med hänvisning till vad som anförts i den till kulturutskottet remitterade motionen 1978/79: 1648 — yrkas att riksdagen beslutar att uttala sig för en ytterligare utbyggnad av idrottsgymnasier och starta liknande verksamhet på försök på universitetsnivå,

1978/79: 1891 av Claes Elmstedt m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar anvisa 2,5 milj. kr. till försöksverksamhet med saxad utbildning,

1978/79: 1893 av Claes Elmstedt m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att bidraget till vissa organisationer under C 1. Skolöverstyrelsen skall utgå med 1 330 000 kr., varav höjningen om 500 000 kr., jämfört med regeringens förslag, skall tillföras Riksförbundet Hem och Skola,

1978/79: 1919 av Johan Olsson (c) och Sven-Olov Träff (m) vari yrkas att riksdagen

1. hos regeringen anhåller om utredning av frågan om ersättning till företag och hantverksmästare som ger lärlingsutbildning så att den kommer att ligga i nivå med vad motsvarande utbildning kostar i gymnasieskolan,

2. hos regeringen anhåller att begränsningen av antalet bidragsrum slopas fr. o. m. kommande budgetår,

1978/79: 1926 av Per Stjernström (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att kommittén som skall se över den statliga skoladministrationen även får i uppdrag att lämna principförslag för skolöverstyrelsens utlokalisering,

1978/79: 1927 av Marianne Stålberg (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder så att det vid varje länsskolnämnd inrättas länskuratorstjänster,

1978/79: 1937 av Runc Ångström (fp) och Gunnar Richardson (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att utöka försöksverksamheten med s. k. idrottsgymnasier från nuvarande 13 orter till 20 orter.

Utskottet

I detta betänkande behandlas regeringens förslag i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 under anslagsrubrikerna Bidrag till driften av gymnasieskolor (C 17, s. 330—350), Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning (C 25, s. 360—362) och Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. (C 26, s. 362—364). Som följd av att regeringen i propositionen lagt fram förslag om administrationen av bidragen till lärlingsutbildning behandlas i detta sammanhang också regeringens förslag i fråga om anslag till skolöverstyrelsen (C 1, s. 269—273) och till länskolnämnderna (C 2, s. 273—275). Under allmänna motionstiden har framförts ett antal motionsyrkanden som utskottet också behandlar i detta betänkande.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolans dimensionering

Utgångspunkten för planering av antalet elevplatser i gymnasieskolan är främst *antalet 16-åringar*.

Antalet 16-åringar beräknas enligt propositionen 1978/79: 100 nu vara 108 500 och kommer 1980 att uppgå till 124 000. Från år 1982 sker sedan en successiv minskning till drygt 108 000 år 1985. Därefter ökar antalet 16-åringar igen till 120 000 år 1987. Sedan minskar antalet åter till 98 000 år 1992.

Föredragande statsrådet anmäler i propositionen 1978/79: 100 (s. 340) att antalet behöriga förstahandssökande till minst ettåriga studievägar inom gymnasieskolans direkt grundskoleanknutna del var nära 116 000 våren 1978. Ökningen jämfört med föregående år är ca 8 000 sökande. Antalet 16-åringar har under samma tid ökat med ca 3 000. Föredraganden framhåller det sannolika i att de ökade sökandetalen beror på svårigheterna för ungdomar att få arbete och på det intensifierade arbetet med studie- och yrkesorientering.

Arbetsmarknadssituationen är fortfarande svår för ungdomar. Enligt uppgift från statistiska centralbyrån (SCB) uppgick antalet arbetslösa ungdomar i åldern 16—24 år till 23 000 i mars 1979. Antalet ungdomar placerade i arbetsmarknadsutbildning var lika stort.

För budgetåret 1978/79 är ramen för gymnasieskolans linjer och direkt grundskoleanknutna specialkurser om minst ett år, den så kallade *stora ramen*, 105 380 elevplatser i intagningsklasser. Denna intagningskapacitet motsvarar en andel på ca 97 % av antalet 16-åringar.

Skolöverstyrelsen (SÖ) framhåller i sin anslagsframställning att om 97 % av årskullarna skall kunna få gymnasieskolutbildning under de närmaste åren behöver antalet intagningsplatser ökas med inemot en fjärdedel av det faktiskt utlagda antalet platser läsåret 1977/78.

SÖ påpekar att det faktiskt utlagda antalet intagningsplatser var 100 178, vilket motsvarar 94,6 % av antalet 16-åringar under budgetåret 1977/78. Differensen mellan det beräknade antalet platser och det faktiskt anordnade antalet har sin grund i flera olika problem. I fråga om bl. a. naturvetenskaplig linje och verkstadsteknisk linje är orsaken sannolikt brist på sökande. För linjerna inom industri och hantverk beror differensen — enligt SÖ — främst på att kommunerna saknar resurser för att ta emot flera klasser. I fråga om vårdlinjen är det främst bristen på praktikplatser som gör att organisationen inte uppnår den planerade ramen.

SÖ framhåller att ytterligare elevplatser i intagningsklasser erfordras inom flertalet utbildningsområden på grund av de ökande ungdomskullarna. Svårigheterna på arbetsmarknaden är ytterligare en faktor som gör att utbildningskapaciteten inom gymnasieskolan måste utökas.

Utskottet konstaterade förra året att gymnasieskolan tillfälligt under den närmaste tioårsperioden behövde ha en högre utbildningskapacitet än tidigare och instämde i ett uttalande i budgetpropositionen (prop. 1977/78: 100, UbU 1977/78: 20, s. 3) att planeringen av gymnasieskolan borde inriktas på att anordna utbildningsplatser motsvarande 97 % av en årskull 16-åringar.

Medel har nu i prop. 1978/79: 100 beräknats för sammanlagt 110 850 elevplatser i årskurs 1 i den direkt grundskoleanknutna delen av gymnasieskolan, en ökning med 5 470 elevplatser jämfört med innevarande budgetår. Detta motsvarar ca 97 % av antalet 16-åringar.

Föredragande statsrådet påpekar att, om arbetsmarknadsskäl talar för en ökning av det totala antalet elevplatser, regeringen liksom hittills bör ha rätt att besluta härom.

I motionen 1978/79: 628 yrkandet 2 hemställs att antalet årsstudieplatser — främst för yrkesutbildning — inom gymnasieskolans s. k. stora ram ökas med 3 400 utöver regeringens förslag till 114 250 motsvarande 100 % av den aktuella årskullen 16-åringar. Kostnaden härför beräknas i motionen till 27 200 000 kr. I motionen framhålls att regeringens förslag till dimensionering är för lågt med hänsyn till ökningen av antalet 16-åringar och ungdomsarbetslösheten. Motionärerna framhåller vidare bl. a. att det faktiska antalet utlagda platser innevarande läsåret understiger det beräknade antalet elevplatser. Anledningen härtill är enligt motionärernas mening planeringssvårigheter till följd av sent fattade beslut om utökning av ramen under föregående år. I motionen 1978/79: 340 yrkas större utrymme för yrkesinriktade kurser.

Regeringen har — under förutsättning att riksdagen inte inskränker

regeringens nuvarande rätt att besluta om en ökning av det totala antalet elevplatser i gymnasieskolan i den mån arbetsmarknadsskäl talar här för — genom beslut den 15 mars 1979 utökat antalet helårsplatser i intagningsklasser för budgetåret 1979/80 till 120 850, dvs. antalet årsstudieplatser i den s. k. stora ramen har ökats med 10 000 i förhållande till förslaget i propositionen 1978/79: 100. Det innebär att antalet elevplatser i intagningsklasser motsvarar ca 106 % av antalet 16-åringar i den aktuella årskullen. I samma beslut föreskrivs vidare att SÖ, så snart tiden för ansökan till gymnasieskolan gått ut, skall redovisa en förnyad bedömning av platsbehovet i gymnasieskolan för budgetåret 1979/80, framför allt i fråga om de yrkesinriktade studievägarna.

Utskottet är ense med regeringen och motionärerna om att den stora ramen nästa budgetår bör vara vidare än som föreslagits i propositionen 1978/79: 100. Antalet helårsplatser i intagningsklasser inom gymnasieskolans grundskoleanknutna del bör budgetåret 1979/80 vara lägst 120 850. Detta antal motsvarar således mer än 100 % av en årskull 16-åringar. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och motionerna 1978/79: 340 i denna del och 1978/79: 628 yrkandet 2 i denna del godkänner den av utskottet sålunda förordade ramen. Frågan om den för nästa budgetår erforderliga medelsanvisningen behandlar utskottet i det följande under rubriken Medelsanvisningar.

Den allt överskuggande frågan vid planeringen av gymnasieskolan för 1980-talet kommer att vara vilka resurser samhället kan få fram för att ge de stora ungdomskullarna möjlighet till gymnasieskolutbildning. För kommunernas planering erfordras att regeringens och riksdagens beslut om dimensioneringen kan föreligga i sådan tid att elevplatserna faktiskt kan bli utnyttjade. Regeringens förenämnda beslut den 15 mars 1979 innebär att regeringen de facto bedömt att det finns behov av en planeringsram för 1979/80 av minst 100 % av årskullen 16-åringar. Intresset för gymnasieskolutbildning har successivt ökat. Samhället bör nu kunna ge dem som lämnat grundskolan rätt till en fortsatt utbildning. Den ekonomiska satsning, som en inriktning på att anordna utbildningsplatser för minst 100 % av årskullen 16-åringar utgör, är relativt blygsam jämfört med de skador som samhället och individerna riskerar att åsamkas, när stora grupper ungdomar tvingas till sysslöshet under några av de viktigaste åren i livet. Utskottet anser därför att planeringen av gymnasieskolan i vad gäller den s. k. stora ramen fr. o. m. budgetåret 1980/81 bör inriktas på att antalet utbildningsplatser skall vara minst 100 % av årskullen 16-åringar. Riksdagen bör med anledning av motionen 1978/79: 628 yrkandet 2 i denna del som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

När det gäller specialkurser som är kortare än ett år eller vilka förutsätter tidigare gymnasial utbildning eller viss ålder, den s. k. *lilla ramen*,

beräknar regeringen medel för 30 330 årselevplatser, en ökning med 4 000 platser jämfört med föregående års budgetproposition. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Utskottet tillstyrker att regeringen får det begärda bemyndigandet att — i den mån t. ex. arbetsmarknadsskäl talar för det — öka det totala antalet elevplatser i gymnasieskolan. I propositionen föreslagna omfördelning av elevplatser mellan studievägar och ramar bör också kunna ske.

I budgetpropositionen påpekar föredragande statsrådet att det ankommer på SÖ att ingående följa verksamheten med *korta yrkesinriktade kurser* och återkomma till regeringen med förslag till sådan verksamhet även under budgetåret 1979/80 om SÖ finner det erforderligt. Denna verksamhet och antalet utbildningsplatser för den bör — enligt föredraganden — prövas särskilt varje år med hänsyn till arbetsmarknads- och utbildningssituationen för ungdomar. I budgetpropositionen avsätts inte några platser för detta utbildningsändamål.

I motionen 1978/79: 628 yrkandet 4 hemställs att SÖ får i uppdrag att planera korta kurser för i första hand 2 000 årselevplatser som en del av det fasta utbildningsutbudet i gymnasieskolan i enlighet med vad som anförts i motionen.

Regeringen har genom det tidigare nämnda beslutet den 15 mars 1979 uppdragit åt SÖ att redovisa en förnyad bedömning av platsbehovet i fråga om korta, yrkesinriktade kurser, introduktionskurser för invandrarungdom och kompletterande sommarkurser för invandrarungdom samt för specialkursen Studievägar och arbetsliv, orienteringskurs. I avvakten på en sådan bedömning skall planeringen enligt regeringens beslut utgå från det nuvarande platsantalet, dvs. 5 200 årselevplatser. Det innebär att minst 20 000 elever kan komma i åtnjutande av korta kurser om 10 veckor.

Genom regeringens beslut är motionärernas önskemål tillgodosett. Yrkandet 4 i motionen 1978/79: 628 påkallar alltså inte någon riksdagens åtgärd.

I propositionen 1978/79: 100 (s. 343) föreslår föredraganden en uppräkningsordning med 65 % av statsbidraget till inbyggd utbildning inom industri och hantverk. Förslaget innebär att bidrag fr. o. m. budgetåret 1979/80 kommer att utgå med högst 28 900 kr., när företag för utbildning under läsår om 40 veckor mottar minst åtta elever från en klass.

I motionen 1978/79: 628 (yrkandet 7) hemställs om avslag på regeringens förslag. Motionärerna menar att staten genom regeringens förslag ytterligare subventionerar befintlig utbildning utan att man får några garantier för att fler utbildningsplatser tillkommer.

Utskottet finner det väsentligt att den inbyggda utbildningen inom industri och hantverk får en större omfattning än den har nu. Utskottet

tillstyrker därför den föreslagna uppräknningen av statsbidraget. Riksdagen bör enligt utskottets mening alltså avslå motionen 1978/79: 628 yrkandet 7.

Lokaler m. m. för gymnasieskolan

I propositionen 1978/79: 100 (s. 343) anmäler föredragande statsrådet att hon beräknar 9 milj. kr. till kostnader för förhyrande av skollokaler.

Enligt motionen 1978/79: 449 (yrkandet 1) bör en riksomfattande *inventering* göras i syfte att få klarlagt vilka lokaler som står till förfogande för ökad intagning på gymnasieskolans teoretiska linjer. Motionärerna anser att en sådan total inventering måste finnas bland underlaget för kommande planering och dimensionering av gymnasieskolan.

Det ankommer på utbildningshuvudmännen för gymnasieskolan, dvs. primärkommuner och landstingskommuner, att svara för lokaler för gymnasieskolan. Enligt gällande bestämmelser ingår det i varje kommuns skyldigheter att undersöka lokalbehovet för gymnasieskolan. Länskolnämnderna ägnar frågan stor uppmärksamhet. Utskottet kan inte inse att den i motionen 1978/79: 449 föreslagna inventeringen behövs. Utskottet avstyrker därför yrkandet 1 i motionen 1978/79: 449.

I samma motion hemställs (yrkandet 2) att riksdagen hos regeringen skall anhänga om förslag om hur kommunerna i ökad utsträckning skall kunna hyra lokaler och utrustning för inrättande av elevplatser på yrkesinriktade linjer.

Vidare yrkas i motionen 1978/79: 628 (yrkandet 3) att riksdagen skall bemyndiga regeringen att utfärda bestämmelser om *förhyrning av utbildningskapacitet* i företag. Förhyrningen bör — enligt motionärerna — kunna avse inte enbart lokaler och utrustning utan också personal hos företag med ledig kapacitet.

I propositionen 1978/79: 95 om den kommunala ekonomin (bilaga 4, s. 4, UbU 1978/79: 1y) anmäler föredragande statsrådet att hon har för avsikt att föreslå regeringen att uppdra åt SÖ att inkomma med förslag till bestämmelser om bidrag till förhyrande av utrustning för gymnasieskolans räkning. Utskottet har inhämtat att SÖ numera fått detta uppdrag.

Utskottet har vidare erfärut att frågan om förhyrning av utbildningskapacitet i företag övervägs inom utbildningsdepartementet. Detta framgår bl. a. av det svar på fråga 1978/79: 385 om ökade utbildningsmöjligheter i gymnasieskolan som statsrådet Rodhe lämnade den 8 mars 1979.

Då de aktualiserade förhyrningsfrågorna således redan behandlas i regeringskansliet avstyrker utskottet motionerna 1978/79: 449 yrkandet 2 och 1978/79: 628 yrkandet 3.

För att stimulera till en ökning av kapaciteten på studievägar inom industri och hantverk bör enligt SÖ:s anslagsframställning under de när-

maste åren utgå ett extra bidrag för klasser som kommer till stånd genom att organisationen kan utökas till följd av *saxad schemaläggning*. SÖ har föreslagit att extra bidrag skall utgå med minst 25 000 kr. per nyinrättad klass. Bidraget är avsett för extra kostnader för uppsättning, städnings- och vaktmästarpersonal m. m. För budgetåret 1979/80 beräknar SÖ att bidrag skall utgå för 100 klasser, dvs. uppgå till 2 500 000 kr.

Föredragande statsrådet anför i propositionen 1978/79:100 att det bedrivs ett omfattande arbete på olika håll i landet med att få fram modeller för *saxad schemaläggning*. SÖ förutsätts följa denna fråga med uppmärksamhet. Föredraganden anmäler att hon inte är beredd att biträda SÖ:s förslag om ett extra bidrag.

I motionen 1978/79: 1891 yrkas i enlighet med SÖ:s förslag att 2,5 milj. kr. anvisas till försöksverksamhet med *saxad schemaläggning*. Sådan schemaläggning bör, påpekar motionärerna, ge möjlighet att utöka kapaciteten på utbildningslinjer som kräver dyra investeringar.

Utskottet anser att det ligger i kommunernas eget intresse att anordna *saxad schemaläggning*, där förhållandena medger det. Ett särskilt bidrag kan medföra en tungrodd administration med gränsdragningsproblem. För att utöka den *saxade schemaläggningen* behövs i första hand förslag till schematekniska lösningar.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen 1978/79: 1891.

I motionen 1978/79: 266 (yrkandet 2) hemställs om en *försöksverksamhet med varvad utbildning och praktik* i arbetslivet inom gymnasieskolan. Motionärerna föreslår att dagens tvåterminssystem ersätts med ett treterminssystem med praktik under den tredje terminen av läsåret.

Förslaget i motionen inryms i de direktiv som gäller för gymnasieutredningen (U 1976: 10). Utredningen ska bl. a. ta initiativ till och föreslå sådan försöksverksamhet som kan behövas för ett ställningstagande till studieorganisationen i gymnasieskolan. Med hänsyn till att frågan således behandlas av gymnasieutredningen avstyrker utskottet motionen 1978/79: 266 yrkandet 2.

Särskilda åtgärder för elever i gymnasieskolan m. m.

Under budgetåren 1973/74—1977/78 har SÖ fördelat medel ur reservationsanslaget Särskilda åtgärder på skolområdet för personell förstärkning av undervisningen och för förstärkningsanordningar för elevvård och fritidsverksamhet (s. k. SÅS-medel) enligt de bestämmelser för anslaget som regeringen meddelat.

SÖ har tilldelat vissa gymnasieskolor medel från anslaget bl. a. för att möjliggöra förbättrad undervisning för invandrarelever och delning av klass i svenska på tvååriga yrkesinriktade linjer.

Anslaget Särskilda åtgärder på skolområdet har slopats fr. o. m. innevarande budgetår eftersom SÅS-resurserna fr. o. m. den 1 juli 1978 in-

går i det nya statsbidraget till grundskolan (prop. 1977/78: 85, UbU 1977/78: 21, rskr 1977/78: 260). Den reservation, som den 30 juni 1978 fanns under anslaget, har SÖ genom beslut av regeringen den 18 maj 1978 under budgetåret 1978/79 fått disponera för särskilda åtgärder för elever i gymnasieskolan.

SÖ har hemställt att 4 milj. kr. skall utgå som *resurs till särskilda åtgärder i gymnasieskolan* för budgetåret 1979/80. Av anslagsframställningen framgår att drygt 40 gymnasieskolor under läsåren 1973/74—1977/78 fått resurser för personell förstärkning i undervisningen.

I budgetpropositionen anför föredraganden följande (s. 344).

Enligt min mening är det angeläget att resurser utgår för de ändamål som hittills täckts av medel för särskilda åtgärder såsom bl. a. kostnader för kompanjonlärare och stödlärare i de allmänna ämnena på de utpräglat yrkesinriktade linjerna. Frågan bör emellertid lösas på sådant sätt att det statsbidrag som utgår till kostnader för stödundervisning och samlad specialundervisning ses som en samlad resurs som får disponeras av resp. kommuns skolstyrelse att sättas in där behovet enligt skolstyrelsen bedöms vara störst.

I motionen 1978/79: 628 (yrkandet 10) yrkas en resurs på 5 000 000 kr. till SÖ:s förfogande att fördelas till gymnasieskolor med särskilda behov av extra resurser. Yrkandet motiveras med att effekterna av regeringens förslag torde bli mycket begränsade. Motionärerna anser att regeringens förslag bygger på föreställningen att nuvarande möjligheter till stödundervisning och samordnad specialundervisning i gymnasieskolan inte utnyttjas fullt ut i de kommuner som erhållit s. k. SAS-medel. De framhåller att det inte framgår av budgetpropositionen om så är fallet. Storleken på den samlade resursen redovisas inte heller. Enligt motionärernas mening kommer den outnyttjade delen av stödundervisningsresursen inte att kunna kompensera bortfallet av de SAS-resurser som vissa gymnasieskolor erhållit.

För stödundervisning enligt 8 kap. 40 § skolförordningen (1971: 235) och för samordnad specialundervisning i gymnasieskolan enligt 8 kap. 43 § samma förordning utgår statsbidrag huvudsakligen till kostnader motsvarande 0,65 veckotimme för varje sextontal elever på de studievägar i gymnasieskolan där klass får omfatta högst 16 elever och för varje trettio-tal elever på de studievägar där klass får omfatta högst 30 elever. Resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning kan uppskattas till ca 38 milj. kr. totalt enligt uppgift från SÖ.

Enligt vad utskottet inhämtat bygger föredragande statsrådets ställningstagande på uppfattningen att resurser för stödundervisning och samordnad specialundervisning inte utnyttjas fullt ut. Som grund för denna uppfattning ligger uppgifter från SÖ, senast angivna i SÖ:s förslag till reviderad långtidsbudget den 14 mars 1979, att en SÖ-undersökning höstterminen 1975 visat att de tillgängliga stödresurserna inte utnyttjades i erforderlig omfattning.

Utskottet kan konstatera att de uppgifter som ligger till grund för regeringens ställningstaganden är några år gamla och att dessa uppgifter inte torde spegla förhållandena i dag. Utskottet är dock av statsfinansiella skäl inte berett att biträda motionen 1978/79: 628 yrkandet 10. Utskottet vill framhålla att mer aktuella uppgifter måste tas fram för att ge underlag för en bedömning av resursbehovet i fortsättningen.

Särskilda medel för tekniska och administrativa åtgärder till *stöd åt handikappade elever* i gymnasieskolan utgår med 2,3 milj. kr. under budgetåret 1978/79.

För budgetåret 1979/80 uppskattar SÖ medelsbehovet till 6,4 milj. kr. SÖ föreslår dock — med hänsyn till det statsfinansiella läget — endast en ökning med 200 000 kr. till 2,5 milj. kr.

Föredragande statsrådet beräknar i propositionen 1978/79: 100 i enlighet med SÖ:s förslag ett belopp av 2,5 milj. kr. för detta ändamål.

I motionen 1978/79: 921 yrkas att riksdagen skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande tillämpningen av statsbidragsbestämmelserna för gymnasieelever som är handikappade. Motionärerna framhåller att det statsbidrag kommunerna erhåller för stöd till handikappade elever är för lågt. För att möjliggöra för handikappade elever att genomgå gymnasial utbildning på hemorten eller i dess närhet bör staten svara för kostnaderna. Eftersom gymnasieskolan är en frivillig skola, föreligger det ingen skyldighet för kommunerna att sätta in extra resurser för att hjälpa handikappade elever med transporter, personell assistans och tekniska hjälpmedel.

Utskottet finner syftet med motionsyrkandet mycket vällovligt med hänsyn till betydelsen av att handikappade elever kan integreras i den lokala gymnasieskolan och samtidigt bibehålla kontakten med hemmet i stället för att bli hänvisade till riksrekryterande gymnasieskola för handikappade elever.

Integrationskommittén (U 1978: 07) behandlar dock frågor som gäller bl. a. integration av handikappade elever i gymnasieskolan. Utskottet är inte berett tillstyrka yrkandet i motionen 1978/79: 921, vilket skulle innebära ett föregripande av integrationskommitténs prövning av frågan.

Naturvetenskapliga linjen m. m.

Under avsnittet Skolväsendet. Vissa gemensamma frågor (prop. 1978/79: 100, bilaga 12, s. 247—249) anmäler föredragande statsrådet vissa av de åtgärder som bör vidtas för att tillgodose *samhällets behov av naturvetenskapligt och tekniskt kunnande*. SÖ har i särskild skrivelse den 6 augusti 1978 redovisat förslag till åtgärder för att komma till rätta med problem inom det naturvetenskapliga området i gymnasieskolan. SÖ:s förslag har remissbehandlats.

Vidare påpekar föredraganden under anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor att intresset för den naturvetenskapliga linjen minskat ytterligare. Linjen har samlat ca 7 100 sökande jämfört med ca 7 300 föregående år. Däremot fortsätter den 4-åriga tekniska linjen att dra till sig ett ökat antal studerande. Antalet förstahandssökande till denna linje har således ökat från ca 8 200 till ca 9 000.

Med anledning av SÖ:s förenämnda skrivelse redovisar föredragande statsrådet olika försök med varianter m. m. av naturvetenskapliga och tekniska studievägar inom gymnasieskolan. För närvarande pågår försöksverksamhet med gemensam studiegång i årskurserna 1 och 2 av naturvetenskaplig och fyraårig teknisk linje vid gymnasieskolenheter i sex olika kommuner. Därjämte pågår försöksverksamhet med olika varianter inom naturvetenskaplig linje, nämligen miljövårdsteknisk variant, datateknisk variant och kommunikationsteknisk variant. Fr. o. m. läsåret 1977/78 finns försöksverksamhet vid tre gymnasieskolor omfattande sammanlagt sex klasser. Regeringen har även uppdragit åt SÖ att utforma tim- och kursplaner för energiteknisk variant i årskurserna 2 och 3 vid gymnasieskolan i Nässjö.

SÖ föreslår utvidgad försöksverksamhet både med varianter på naturvetenskaplig linje och med gemensam studiegång i årskurserna 1 och 2 på naturvetenskaplig och fyraårig teknisk linje samt försöksverksamhet med en ny s. k. naturvetenskaplig variant.

Samtliga remissinstanser tillstyrker utökad försöksverksamhet med nämnda gemensamma studiegång av naturvetenskaplig och teknisk linje. Däremot är remissbilden splittrad beträffande försöken med varianter på naturvetenskaplig linje.

Föredragande statsrådet föreslår att dessa båda försök utökas till sammanlagt högst 75 klasser, varav merparten bör ske i form av gemensam studiegång i årskurserna 1 och 2 på naturvetenskaplig och fyraårig teknisk linje. Den nya oprövade s. k. naturvetenskapliga varianten föreslås under budgetåret 1979/80 endast avse en klass. Försöksverksamheten får totalt inte medföra ökade kostnader för staten.

I motionen 1978/79: 1371 yrkas att SÖ vid fördelning av klasserna inom försöksverksamheten med varianter på naturvetenskaplig linje och med gemensam studiegång i årskurserna 1 och 2 på naturvetenskaplig och fyraårig teknisk linje i första hand skall beakta de berörda kommunernas önskemål om typ och variant av försöksverksamheten.

SÖ har i skrivelse till regeringen den 21 mars 1979 meddelat att 60 kommuner anhallit att få inleda försök med varianter av naturvetenskaplig linje, t. ex. miljövårdsteknisk, energiteknisk, kommunikations- eller datateknisk variant, medan 30 kommuner vill pröva den gemensamma basutbildningen för naturvetenskaplig och teknisk linje. Som tidigare nämnts uttalar föredragande statsrådet att merparten av utökningen av försöksverksamheten till 75 klasser bör utgöras av klasser med ge-

mensam studiegång i årskurserna 1 och 2 på naturvetenskaplig och teknisk linje.

Utskottet har för sin del ingen erinran mot att försöksverksamheten anordnas i första hand i enlighet med kommunernas önskemål om varianter på naturvetenskaplig linje. Utskottet menar alltså att SÖ — med undantag för den s. k. naturvetenskapliga varianten — inte skall vara bunden av den i propositionen angivna fördelningsprincipen. Riksdagen bör med bifall till motionen 1978/79: 1371 ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

I motionen 1978/79: 521 yrkas en *översyn av den treåriga naturvetenskapliga linjen* (N-linjen) i gymnasieskolan. Motionären anser att de problem som finns på N-linjen ger anledning att överväga en fyraårig studiegång och alternativa studievägar inom N-linjens ram.

Utskottet anser att den tidigare nämnda försöksverksamheten med varianter tillgodoser motionärens yrkande i fråga om alternativ inom N-linjen. Frågan om att införa en fyraårig studiegång fordrar ingående överväganden med hänsyn bl. a. till de ekonomiska konsekvenserna. Utskottet erinrar om gymnasieutredningen (U 1976: 10) och avstyrker motionen 1978/79: 521.

I motionen 1978/79: 733 yrkas åtgärder i syfte att naturvetenskaplig och teknisk utbildning skall få ett ökat schemautrymme på alla nivåer samt insatser som aktivt stimulerar till rekrytering av naturvetenskapligt och tekniskt utbildad personal också inom primärt icke-naturvetenskapliga eller icke-tekniska områden. Motionären erinrar bl. a. om de grundläggande och epokgörande insatser som under de senaste århundradena gjorts av svenska forskare. Han konstaterar att intresset för den naturvetenskapliga linjen i gymnasieskolan minskat betydligt under senare år.

Den oro som motionären hyser för den minskade rekryteringen till den naturvetenskapliga linjen delas av utskottet. Utskottet har tidigare i olika sammanhang behandlat problemet, senast föregående år (UbU 1977/78: 20 s. 8). Utskottet uttalade därvid följande.

För att öka tillströmningen till naturvetenskaplig och teknisk utbildning pågår ett omfattande arbete inom SÖ och UHÄ, inom kommittéer som gymnasieutredningen och på fältet inom högskolor och skolor. Vidare har inom utbildningsdepartementet tillsatts en arbetsgrupp för naturvetenskaplig och teknisk utbildning. Den skall ta initiativ till kortsiktiga åtgärder på alla utbildningsnivåer och följa pågående arbete inom bl. a. myndigheter.

Den s. k. naturvetargruppen inom utbildningsdepartementet har nu avslutat sitt arbete. Den har bl. a. utgivit skriften "Inför 2000-talet" om samhällets behov av naturvetare och tekniker. Gruppen har också i samverkan med SÖ tagit fram de förslag till olika varianter av naturvetenskaplig linje som tidigare nämnts.

Med hänvisning till de olika åtgärder som vidtagits under senare tid beträffande den naturvetenskapliga utbildningen i gymnasieskolan föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1978/79: 733 i denna del. Såvitt gäller högskoleutbildningen behandlar utskottet motionen i ett senare betänkande.

I propositionen 1978/79: 100 anmäler föredraganden (s. 341) att den *verkstadstekniska linjen* tyvärr tilldragit sig ett oförändrat lågt intresse.

I motionen 1978/79: 628 (yrkandet 9) framhålls att det vikande intresset för verkstadsteknisk linje bör uppmärksammas på samma sätt som problemen i fråga om den naturvetenskapliga linjen. I motionen yrkas att SÖ får i uppdrag att i samarbete med Metallindustriarbetareförbundet och Verkstadsföreningen utforma en informationskampanj om den verkstadstekniska linjen.

Utskottet, som ansluter sig till syftet med yrkandet, finner att det ingår i SÖ:s ansvarsområde att följa utvecklingen av elevernas intresse för de olika linjerna i gymnasieskolan och att vid behov ta initiativ till sådana åtgärder som föreslås i motionen. Motionen 1978/79: 628 yrkandet 9 påkallar därför inte någon riksdagens åtgärd.

Försöksverksamhet med kombination av gymnasieskolstudier och idrott

Försöksverksamhet med kombination av gymnasieskolstudier och idrott har bedrivits sedan höstterminen 1977. Sådan verksamhet får enligt regeringens beslut anordnas i högst 13 kommuner och för högst 148 elever. En utvärdering av försöksverksamheten har påbörjats, men är ännu inte slutförd. Föredragande statsrådet är, innan ytterligare erfarenheter föreligger, inte beredd att föreslå en utökning av försöksverksamheten till högst 20 kommuner och högst 250 intagningsplatser, vilket SÖ föreslagit.

I motionerna 1978/79: 447, 1978/79: 923 och 1978/79: 1937 yrkas att försöksverksamheten utökas i enlighet med SÖ:s förslag. I motionen 1978/79: 1649 yrkas en ytterligare utbyggnad av försöksverksamheten samt start av liknande verksamhet på försök på universitetsnivå.

Regeringen har den 29 mars 1979 uppdragit åt SÖ att redovisa hitillsvarande erfarenheter av försöksverksamheten samt hur verksamheten skall kunna permanentas, om erfarenheterna av försöksverksamheten motiverar det. SÖ skall vidare belysa under vilka förutsättningar en kombination av studier och elitidrott kan anordnas utanför gymnasieskolan, exempelvis inom folkhögskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Målet för försöksverksamheten är att förbättra möjligheterna för idrottande ungdom att under eller efter en period av intensiv träning eller tävling skaffa sig en utbildning. Det är framför allt socialt motiverat att söka former för att kombinera utövandet av idrott och gymnasie-

skolstudier, eftersom det visat sig att ungdomar som valt att ägna sig åt idrott framför att bedriva studier självfallet riskerar att få svårigheter att finna sysselsättning när den aktiva idrottstiden är slut.

Ungefär en tredjedel av landets kommuner har visat intresse för att delta i försöksverksamheten. Kostnaderna för den föreslagna utökade försöksverksamheten är begränsade, ca 100 000 kr. Utskottet har ansett sig böra acceptera att försöksverksamheten utökas till att omfatta högst 20 kommuner och högst 250 intagningsplatser. Någon ytterligare utökning av försöksverksamheten kan enligt utskottets mening inte vara aktuell förrän det föreligger ett slutresultat av utvärderingen av försöksverksamheten i dess helhet. Det ankommer på SÖ att besluta om lokalisering av den utökade försöksverksamheten.

Utskottet tillstyrker alltså motionerna 1978/79: 447, 1978/79: 923 och 1978/79: 1937 samt motionen 1978/79: 1649 i den del den avser idrott i gymnasieskolan. Utskottet avstyrker yrkandet i motionen 1978/79: 1649 att starta liknande försöksverksamhet på universitetsnivå.

I motionerna 1978/79: 919 och 1978/79: 931 yrkas att försöksverksamheten med kombination av idrott och gymnasieskolstudier också skall omfatta gymnasieskolan i Lidingö kommun.

Utskottet har tillstyrkt en utökad försöksverksamhet. SÖ beslutar om lokalisering av den utökade försöksverksamheten. Utskottet finner att motionerna 1978/79: 919 och 1978/79: 931 därför bör avslås.

I motionen 1978/79: 1388 yrkas att Sollefteå gymnasieskola läsåret 1979/80 ges möjligheter att inrätta en gymnasielinje med kombination av idrott och studier med syftet att få en bedömning av samplanerings-effekter av gymnasieutbildning och militär utbildning.

Med hänvisning till vad utskottet tidigare uttalat om lokalisering av försöksverksamheten avstyrker utskottet även motionen 1978/79: 1388.

Organisationsbeslut för gymnasieskolan m. m.

De gymnasiala studievägarnas organisation på det lokala planet bestäms av tillgången på utrustning, lokaler och behöriga lärare samt elevernas förstahandsval och lärarnas krav på anställningstrygghet. Här-till kommer att SÖ i enlighet med uttalanden från regering och riksdag genom särskilda åtgärder söker styra den totala dimensioneringen i ri-ket av de olika linjerna. SÖ beslutar också om inrättandet av gymnasie-skola på därom — av primärkommun eller landstingskommun — gjord ansökan. SÖ fördelar därjämte med hänsynstagande till olika behov me-del från ett på riksstaten upptaget anslag som avser nyanskaffning och komplettering av undervisningsmateriel för gymnasieskolans studie-vägar.

I motionen 1978/79: 628 yrkandet 1 hemställs att regeringen medde-lar föreskrifter så att gymnasieskolans organisation fr. o. m. läsåret

1980/81 i största möjliga utsträckning avgörs av länsskolnämnderna inom de ramar som fastställs av regering och riksdag.

Utskottet behandlade denna fråga föregående år med anledning av ett motionsyrkande med samma innehåll som det förevarande och uttalade därvid följande (UbU 1977/78: 20 s. 6, rskr 1977/78: 224): "Avsikten är att utredningen om skolan, staten och kommunerna (SSK) till hösten skall lägga fram ett principbetänkande med förslag om bl. a. vilka uppgifter som kan decentraliseras från den centrala myndigheten på skolans område till regionala och lokala organ. Det bör ankomma på regeringen att pröva i vilken utsträckning det är möjligt att redan nu finna former för en sådan försöksverksamhet som motionärerna föreslår. I detta sammanhang vill utskottet erinra om gymnasieutredningen och dess uppdrag."

Utskottet ansåg med det anförda att motionsyrkandet förra året inte borde föranleda någon riksdagens åtgärd. Det blev också riksdagens beslut.

SSK:s betänkande med förslag till principiella riktlinjer för decentralisering remissbehandlas f. n. En ny kommitté, den skoladministrativa kommittén, behandlar frågan om decentralisering av administrativa beslutsfunktioner inom skolväsendet.

För att kunna bereda utbildningsplatser åt de växande ungdomskul-larna måste alla resurser tas i anspråk under de närmaste åren. Utskottet har under avsnittet om gymnasieskolans dimensionering behandlat frågan om en utökad ram för gymnasieskolan med hänsyn till de behov av gymnasieskolutbildning som kan förväntas. Av SÖ:s *petita* framgår även att antalet faktiskt utlagda gymnasieplatser 1977/78 endast var 94,6 % — mot medgivna 97 % — av antalet 16-åringar, vilket bl. a. har sin grund i olika lokala problem, t. ex. brist på praktikplatser. För att kunna utnyttja intagningsplatserna i gymnasieskolan fullt ut bör de organisatoriska beslutsfunktionerna decentraliseras i så hög grad som det är möjligt.

Ett ökat lokalt och regionalt inflytande över planeringen av gymnasieutbildningen skulle göra det möjligt att snabbare möta nya behov och tillgodose efterfrågan på olika typer av gymnasieskolutbildning. Utskottet har erfarit att en arbetsgrupp inom kanslihuset behandlar aktuella gymnasieskolfrågor och därvid även undersöker möjligheterna att decentralisera beslut om gymnasieskolans organisation. Utredningsarbetet beräknas kunna ge underlag till ett förslag, som kan föreläggas riksdagen i nästa års budgetproposition. Utskottet finner därför att yrkandet 1 i motionen 1978/79: 628 är tillgodosett och inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Riksdagen bemyndigade den 14 april 1978 regeringen att för budgetåret 1978/79 meddela bestämmelser om *statsbidrag till skogsbrukets yrkesutbildning* (UbU 1977/78: 20, rskr 1977/78: 224). Regeringen har,

efter överläggningar med Landstingsförbundet, den 21 december 1978 meddelat sådana bestämmelser. Härvid framgår att det allmänna driftbidraget skall utgöra 14 273 675. kr. Fördelningen sker med utgångspunkt i ett bidrag per planerad kursvecka om 6 520 kr. för maskinteknisk kurs och 4 345 kr. för övriga kurser. Regeringen begär riksdagens bemyndigande att efter överläggningar med Landstingsförbundet meddela statsbidragsbestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser även för budgetåret 1979/80. Utskottet har ingen anledning till erinran mot att regeringen får det begärda bemyndigandet.

Utskottet tillstyrker *regeringens förslag i övrigt* såvitt de gäller gymnasieskolan. Frågan om medelsanvisningen för nästa budgetår behandlar utskottet i det följande.

Enskild yrkesutbildning

Statsbidrag till enskilda yrkesskolor utgår enligt bestämmelserna i förordningen (1971: 342) om enskilda yrkesskolor (ändrad 1977: 473 samt 1978: 297 och 608). I statsbidragshänseende indelas de enskilda yrkesskolorna i två kategorier, nämligen A-skolor och B-skolor. Företagsskolorna är alltid B-skolor.

I propositionen 1978/79: 100 föreslås att statsbidraget för varje klass om heltidskurs vid B-skola, vilken anordnas som företagsskola, bör utgå med högst 32 200 kr. — nu 19 500 kr. — för varje helt läsår eller, om företaget ej svarar för undervisningen i fackteori, med högst 28 900 kr. — nu 17 500 kr.

I motionen 1978/79: 628 (yrkandet 8) yrkas avslag på regeringens förslag. Motionärerna anser förslaget tvivelaktigt om man vill skapa fler utbildningsplatser för ungdomar som söker yrkesutbildning.

Utskottet har tidigare i detta betänkande anslutit sig till regeringens uppfattning att kapaciteten för utbildning av dem som genomgått grundskolan måste ökas. Det är då lämpligt att staten söker stimulera till ytterligare utbildning i företagsskolor. En sådan åtgärd kan beräknas få snabb effekt och på kort sikt vara ett sätt att ge utbildning till ungdomar som annars riskerar att bli arbetslösa.

Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag och avstyrker motionen 1978/79: 628 yrkandet 8.

I motionen 1978/79: 322 yrkas att riksdagen skall hemställa om förslag till ökad ungdomsutbildning i företag, i första hand i företagsskolor men också genom inbyggd utbildning i gymnasieskolan, växelundervisning och lärlingsutbildning. Även s. k. kortkurser kombinerade med beredskapsarbete föreslås av motionären.

Utskottet har nyss tillstyrkt regeringens förslag om höjda statsbidrag till företagsskolor och — i avsnittet Gymnasieskolan — till inbyggd utbildning inom industri och hantverk i gymnasieskolan.

Därjämte har utskottet tagit positiv ställning till förmån för regeringens förslag i fråga om s. k. kortkurser som anordnas av arbetsmarknads-skäl. Utskottet anser därför att de åtgärder som föreslås och planeras för nästa budgetår till största delen tillgodoser motionsyrkandet och av-styrker motionen 1978/79: 322.

Främjande av lärlingsutbildning hos hantverks-mästare m. m.

Lärlingsutbildningen hos hantverksmästare har utvecklats ur skråti-dens lärlingsutbildning. Då skråväsendets fasta rättsordning upphörde kom yrkesutbildningen i samhället att åsidosättas. En reglering av lär-lingsutbildningen framstod då som nödvändig om hantverkets kvalitet skulle kunna upprätthållas och konkurrera med industrin. På 1890-talet tillkom en lagstiftning som innebar att utbildningen skulle avslutas med ett arbetsprov.

Fr. o. m. 1917 har statsmakterna anvisat statsbidrag till lärlingsutbild-ning hos hantverksmästare.

År 1946 antog riksdagen nya regler för att främja lärlingsutbildning och därmed tillkom de regler som med smärre ändringar fortfarande gäller.

Vid starten med det nya bidragssystemet år 1946 beslöts att utbild-ningsstöd skulle ges till 300 mästare inom hantverksyrken. Bidraget var ca 900 kr. per lärling. Under 1950-talet ökade antalet nya bidrag till ca 1 000 per år. Under 1960-talet var antalet nya bidragsrum ca 2 000 per år. Under 1970-talet har antalet bidragsrum successivt minskat ned till 900 budgetåren 1974/75—1977/78.

Statsbidrag till främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. utgår nu enligt bestämmelser den 28 maj 1959 (ändrade senast den 29 juni 1978). Bidragen utgår till lärlingsutbildning dels hos hant-verksmästare, dels inom byggnadsyrken.

Antalet bidragsrum är innevarande budgetår 1 600 (prop. 1978/79: 25, UbU 1978/79: 15, rskr 1978/79: 124).

Statsbidraget utgår dels i form av grundbidrag, dels i form av kurstill-lägg till grundbidraget under vissa i bestämmelserna särskilt angivna villkor.

Grundbidraget utgår med totalt 2 700 kr. för lärling i yrken med minst tre års utbildningstid och med lägre belopp i yrken med kortare utbildningstid. Kurstillägget utgår med högst 1 600 kr. om företagaren beviljat lärling ledighet under lärotiden med bibehållen lön för kom-pletterande teoriundervisning i viss angiven utsträckning.

Beslut om rätt till statsbidrag fattas av SÖ. Vid behandlingen av ären-den om bidrag tas bl. a. kontakter med lärlingen, arbetstagarparten, ar-betsgivarorganisationen och hantverksmästaren i fråga. Ungefär sex års-arbetskrafter används för arbetet med beslut rörande bidrag till lärlings-

utbildning. SÖ har som regel inte någon kontakt med skolstyrelse eller länskolnämnd i dessa ärenden.

I propositionen 1978/79:100 föreslår regeringen en *decentralisering av administrationen av bidragsgivningen* till länskolnämnderna. Enligt föredragandens mening är det angeläget att lärlingsutbildningen knyts närmare till gymnasieskolan. En sådan närmare koppling bör underlättas genom att administrationen av lärlingsbidraget decentraliseras till länskolnämnderna.

I motionen 1978/79: 628 (yrkandet 5) hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag om decentralisering av bidragsadministrationen till länskolnämnderna. Motionärerna anser att beslutsfunktionen i stället skall decentraliseras till skolstyrelserna. De menar att det i skolstyrelsens ansvar för den lokala gymnasieskolplaneringen bör ingå att — efter det lokala SSA-rådets godkännande — besluta om statsbidrag till utbildning hos hantverksmästare. Därvid bör kommunerna tillse att ungdomarna som ett naturligt led i utbildningen även får undervisning i teoretiska ämnen.

Utskottet har tidigare behandlat frågor om lärlingsutbildning, senast hösten 1978 (UbU 1978/79: 15, s. 2—3). Med anledning av en motion, 1978/79: 120, med samma yrkande som det förevarande, anförde utskottet följande:

Utskottet har erfarit att SÖ numera tillställt regeringen ett förslag om lärlingsutbildningen. Förslaget, som är daterat den 7 december 1978, överensstämmer i stort med vad som föreslås i motionen 1978/79: 120.

Det är enligt utskottets uppfattning av vikt att lärlingsutbildningen infogas i den totala skolplaneringen och att de administrativa rutinerna för statsbidragstilldelningen förenklas. Med hänsyn till att den motionsledes aktualiserade frågan redan av SÖ underställts regeringens prövning behöver emellertid motionen 1978/79: 120 inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (rskr 1978/79: 124).

SÖ:s förslag, som är slutligt daterat den 7 mars 1979, har ej kunnat beaktas av regeringen vid budgetbehandlingen. Enligt förslaget skall administrationen av bidrag till lärlingsutbildning decentraliseras till kommunerna fr. o. m. den 1 juli 1980. Begränsningen av antalet bidragsrum slopas samtidigt. SÖ föreslår också att bestämmelserna om tillsyn över lärlingsutbildningen ses över i syfte att ge utbildningen samma kvalitet som gymnasieskolans. SÖ skulle göra översynen och i samråd med företrädare för kommunerna och arbetsmarknadens parter följa upp och utvärdera lärlingsutbildningen.

Utskottet, som anser att lärlingsutbildningen bör ingå i den totala skolplaneringen, finner i likhet med SÖ och motionärerna att det bör ankomma på de kommunala skolstyrelserna att administrera bidragsgivningen. De lokala planeringsråden, SSA-råden, som har till uppgift att

biträda skolstyrelsen i frågor rörande utbildningens anknytning till arbetslivet, bör kunna vara skolstyrelserna till god hjälp med att bedöma och avgöra ansökningar om statsbidrag till lärlingsutbildning. För att garantera utbildningens kvalitet bör det uppdras åt SÖ att utarbeta förslag till bestämmelser om tillsyn över utbildningen. Antalet bidragsrum för lärlingsutbildning bör såsom SÖ föreslagit vara obegränsat, men resursåtgången måste följas.

Enligt utskottets mening bör den förändrade administrationen genomföras så snart ske kan. Det förberedelsarbete, som erfordras, medför dock att decentraliseringen inte kan beräknas bli genomförd förrän den 1 juli 1980.

Av det anförda framgår att utskottet avstyrker regeringens förslag i budgetpropositionen om en decentralisering till länsskolnämnderna av bidragsadministrationen. Riksdagen bör därför med avslag på propositionen 1978/79: 100 i denna del och med anledning av motionen 1978/79: 628 yrkandet 5 ge regeringen till känna vad utskottet anför.

I samma motion (yrkandet 6) hemställs vidare att anslaget Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare — under förutsättning av bifall till det nyss behandlade yrkandet 5 — skall utgå ur riksstaten och att under anslagsrubriken föreslaget belopp för budgetåret 1979/80 skall föras över till förslagsanslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor.

Med hänvisning till vad utskottet nyss anförte om tidpunkten för decentralisering av bidragsgivning till kommunernas skolstyrelser bör riksdagen avslå motionen 1978/79: 628 yrkandet 6.

I motionen 1978/79: 1919 (yrkandet 2) föreslås att begränsningen av antalet bidragsrum slopas fr. o. m. kommande budgetår. I motionen 1978/79: 936 (yrkandet 1) hemställs att antalet bidragsrum utökas.

Med hänvisning till att utskottet nyss föreslagit att antalet bidragsrum bör vara obegränsat fr. o. m. den 1 juli 1980 föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1978/79: 936 yrkandet 1 i denna del och 1978/79: 1919 yrkandet 2. Utskottet ansluter sig till regeringens förslag om oförändrat antal bidragsrum nästa budgetår.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att statsbidraget till lärlingsutbildning ökas med 65 % fr. o. m. den 1 juli 1979.

I motionen 1978/79: 936 (yrkandet 1) och i motionen 1978/79: 1919 (yrkandet 1) krävs höjda statsbidrag till lärlingsutbildning. I motionen 1978/79: 936 (yrkandet 2) samt i motionen 1978/79: 1335 yrkas höjningar av statsbidraget till lärlingsutbildning genom att minska anslagen till anordnandet av beredskapsarbeten för arbetslös ungdom.

Utskottet finner det välmotiverat att, såsom regeringen föreslagit, räkna upp statsbidraget med 65 %. Med hänsyn till det statsfinansiella läget bör den föreslagna nivån på bidragsökningen alltså accepteras. Ut-

skottet tillstyrker således regeringens förslag i propositionen 1978/79: 100 och avstyrker motionen 1978/79: 936 yrkandet 1 i denna del och motionen 1978/79: 1919 yrkandet 1.

Enskilt beredskapsarbete för ungdom är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, genom vilken företagare ges möjlighet att anställa ungdom i praktiksyfte. Det är inte möjligt att utan vidare jämföra de båda bidragsformerna.

Med det anförda avstyrker utskottet även motionen 1978/79: 936 yrkandet 2 och motionen 1978/79: 1335.

I motionen 1978/79: 449 (yrkandet 3) hemställs om en *inventering* och redovisning av vilka resurser inom näringslivet som kan användas för en ökad satsning på inbyggd utbildning och lärlingsutbildning.

Det ankommer närmast på varje enskild kommun att inventera de lokala resurserna inför den belastning som de stora ungdomskullarna kan väntas medföra.

I SÖ:s och länsskolnämndernas ansvarsområde ingår också att följa utvecklingen på detta område.

Eftersom det inte torde krävas några ytterligare statliga direktiv för kommunerna finner utskottet inte anledning biträda motionen 1978/79: 449 yrkandet 3.

Centrala och regionala myndigheter

På skolområdet fullgör skolöverstyrelsen och länsskolnämnderna de stora myndighetsfunktionerna.

Under avsnittet Skolväsendet, Vissa gemensamma frågor (prop. 1978/79: 100, bilaga 12, s. 239—268) anmäler föredragande statsrådet att hon tillkallat en kommitté med uppdrag att se över *den statliga skoladministrationen*.

I direktiven anges att skolöverstyrelsens (SÖ) centrala uppgifter bör vara att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete inom skolområdet, att löpande utvärdera verksamheten i skolan och därvid framför allt pågående försöksverksamhet, att framlägga förslag till regeringen i anledning av vad som har kommit fram vid överstyrelsens utvärderingar samt att bedriva den långsiktiga och övergripande planering som fordras för att löpande kunna möta de krav och önskemål som samhällsutvecklingen kan ställa på skolan. I direktiven framhålls vidare att den statliga skoladministrationen har att tillse att de av regeringen och riksdagen fastställda målen förverkligas. Skoladministrationen skall också utarbeta underlag för statsmakternas beslut i skolpolitiska frågor. Vid översynen av den centrala och regionala skoladministrationen bör vidare alla möjligheter till decentralisering, förenkling och avveckling av detaljkontrollen övervägas. Kommittén bör — enligt direktiven — vara oförhindrad att överväga om SÖ:s ämbetsområde bör avgränsas på ett annat sätt än nu.

Vidare bör länsskolnämndernas ställning i förhållande till SÖ övervägas. Kommittén bör bl. a. ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om hur och på vilket eller vilka organ statliga uppgifter av regional karaktär, som täcker större region än ett län, skall fördelas. Härvid bör bl. a. frågan om samverkan mellan skolväsendet, vuxenutbildning av olika slag och högskolan uppmärksammas.

I motionen 1978/79: 1337 yrkandet 5 krävs att översynen av SÖ:s verksamhet inriktas på att begränsa SÖ:s skolpolitiska roll och att den direkta ledningen i betydande utsträckning decentraliseras till länskolnämnderna.

Som utskottet nyss redovisat preciseras SÖ:s uppgifter i direktiven för den skoladministrativa kommittén. Kommittén har bl. a. till uppgift att föreslå förenkling och decentralisering av skoladministrativa uppgifter. Yrkandet 5 i motionen 1978/79: 1337 är därmed redan tillgodosett, och riksdagen bör enligt utskottets mening avslå yrkandet.

I motionen 1978/79: 1926 yrkas att den skoladministrativa kommittén skall få i uppdrag att lämna principförslag för SÖ:s utlokalisering. I motionen nämns Östersund som en tänkbar utlokaliseringsort.

Den skoladministrativa kommitténs arbete bör leda fram till en minskning av den totala statliga skoladministrationen. En sådan effekt torde knappast uppnås endast genom att flytta SÖ från en ort till en annan. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79: 1926.

I motionen 1978/79: 518 yrkas att riksdagen skall ge regeringen till känna vad i motionen framförs om länsskolnämndernas roll i skolplaneringen (yrkandet 1). I motionen hävdas att länsskolnämnderna f. n. saknar reellt inflytande över utbildningar inom kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadsutbildning (AMU). Motionären framhåller bl. a. att det finns ett behov att samordna samhällets insatser för arbetslösa ungdomar inom gymnasieskolan med utbudet av kurser inom arbetsmarknadsutbildningen och kommunal vuxenutbildning. Länsskolnämnderna bör också — enligt motionären — ha ett ökat inflytande över fördelningen av antagningsplatser i gymnasieskolan samt få besluta om statsbidrag till lärlingsutbildning hos hantverksmästare, varför en decentralisering av nämnda uppgifter från SÖ till länsskolnämnderna är motiverad. I motionen (yrkandet 2) föreslås vidare att riksdagen hos regeringen hemställer att motionen överlämnas till kommittén för utredning av den statliga skoladministrationen.

Utskottet har tidigare i detta betänkande behandlat en del av de frågor som tas upp i motionen. Med erinran härom och om det i skoladministrativa utredningen pågående arbetet avstyrker utskottet motionen 1978/79: 518.

I motionen 1978/79: 1927 yrkas att riksdagen hos regeringen begär

förslag till åtgärder så att det vid varje länsskolnämnd inrättas länsskuratorstjänster.

Länsskolnämndernas ansvar inom elevvårdsområdet berörs av två kommittéers arbete, dels den skoladministrativa kommittén, dels ock elevvårdskommittén. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79: 1927.

Utskottet har i detta betänkande under avsnittet Främjande av Lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. behandlat ett av regeringen framlagt förslag beräffande administrationen av lärlingsutbildningsbidragen.

Föredragande statsrådet föreslår *besparingar* under anslaget Skolöverstyrelsen, anslagsposten Lönekostnader på sammanlagt 3,1 milj. kr. för kommande budgetår. I propositionen framhålls att det bör ankomma på SÖ att själv bedöma och inkomma med förslag till regeringen hur besparingen skall åstadkommas. Enligt utskottets mening får besparingarna inte förändra SÖ:s inriktning på samordnande uppgifter inom skolväsendet.

Enligt regeringens förslag skall det nuvarande anslaget Bidrag till *vissa organisationer* inte föras upp på riksstaten fr. o. m. nästa budgetår. Medel för bidrag till vissa organisationer, bl. a. Riksförbundet Hem och Skola (RHS), bör i stället — enligt föredraganden — beräknas under en särskild anslagspost under anslaget Skolöverstyrelsen. Föredraganden beräknar för ändamålet 830 000 kr.

I motionen 1978/79: 1893 yrkas att bidraget till vissa organisationer skall utgå med 1 330 000 kr. Højningen om 500 000 kr., jämfört med regeringens förslag, skall tillföras RHS. I motionen framhålls det intresse och engagemang som förbundet har visat för att medverka till en bättre skola.

Med hänvisning till det statsfinansiella läget kan utskottet inte biträda yrkandet. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79: 1893.

Regeringens *förslag i övrigt* beträffande SÖ och länsskolnämnderna föranleder inget uttalande av utskottet. Frågan om medelsanvisningen för budgetåret 1979/80 behandlar utskottet i efterföljande avsnitt.

Medelsanvisningar

Gymnasieskolan

Som framgår av det föregående har utskottet anslutit sig till regeringens uppfattning — regeringens beslut den 15 mars 1979 — att gymnasieskolans s. k. stora ram bör ökas mer än som föreslagits i budgetpropositionen. Om riksdagen följer utskottets förslag — hemställa under 1 — bör därför som en konsekvens för bestridande av kostnader för den sto-

ra ramen anvisas 100 milj. kr. utöver vad regeringen beräknat i budgetpropositionen.

Den av utskottet förordade utvidgningen av försöksverksamheten med gymnasieskolstudier och idrott medför en merkostnad på ca 100 000 kr.

I övrigt föranleder utskottets ställningstaganden till de olika regeringsförslagen och motionsyrkandena inte någon ändring av anslagsberäkningen i budgetpropositionen. Utskottet föreslår alltså att riksdagen till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av $(2\,529\,000\,000 + 100\,000\,000 + 100\,000 =)$ 2 629 100 000 kr.

Enskild yrkesutbildning

Utskottet, som tidigare i detta betänkande avstyrkt motionen 1978/79: 628 yrkandet 8 och tillstyrkt regeringens förslag om höjning av statsbidraget till företagsskolor, föreslår att i enlighet med förslag i propositionen 1978/79: 100 till Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 28 532 000 kr.

Lärlingsutbildning

Utskottet har tidigare tillstyrkt regeringens förslag om höjning av läringsbidraget och om ett oförändrat antal bidragsrum. Samtidigt har utskottet avstyrkt motionsyrkanden som innebär merkostnader. Utskottet föreslår att till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare i enlighet med regeringens förslag anvisas 7 530 000 kr.

Skolöverstyrelsen

Med erinran om att utskottet i hemställan 37 avstyrkt motionen 1978/79: 1893 tillstyrker utskottet att till Skolöverstyrelsen i enlighet med regeringens förslag anvisas ett förslagsanslag av 109 892 000 kr.

Länsskolnämnderna

Regeringens beräkning av medelsbehovet för länsskolnämnderna föranleder ingen utskottets erinran. Utskottet tillstyrker alltså att 48 069 000 kr. anvisas.

Utskottets hemställan

Under återopande av det anförda hemställer utskottet såvitt avser respektive avsnitt

gymnasieskolans dimensionering

1. att riksdagen beträffande antalet helårsplatser i intagningsklasser inom gymnasieskolans direkt grundskoleanknutna del budgetåret 1979/80 godkänner vad utskottet förordat med anled-

- ning av propositionen 1978/79: 100 och motionerna 1978/79: 340 i denna del och 1978/79: 628 yrkandet 2 i denna del,
2. att riksdagen beträffande gymnasieskolans dimensionering fr. o. m. budgetåret 1980/81 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionen 1978/79: 628 yrkandet 2 i denna del,
 3. att riksdagen beträffande antalet årselevplatser för specialkurser som anordnas inom gymnasieskolans s. k. lilla ram godkänner vad som förordats i propositionen 1978/79: 100,
 4. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 be-
myndigar regeringen att — i den mån arbetsmarknadsskäl m. m. talar för det — öka det totala antalet elevplatser i gymnasieskolan,
 5. att riksdagen beträffande korta yrkesinriktade kurser avslår motionen 1978/79: 628 yrkandet 4,
 6. att riksdagen beträffande nya grunder för statsbidrag till inbyggd utbildning inom industri och hantverk bifaller propositionen 1978/79: 100 och avslår motionen 1978/79: 628 yrkandet 7,

lokaler m. m. för gymnasieskolan

7. att riksdagen beträffande inventering av lokaler för gymnasieskolan avslår motionen 1978/79: 449 yrkandet 1,
8. att riksdagen beträffande förhyrning av utbildningskapacitet avslår motionerna 1978/79: 449 yrkandet 2 och 1978/79: 628 yrkandet 3,
9. att riksdagen beträffande anordnande av försöksverksamhet med saxad schemaläggning avslår motionen 1978/79: 1891 i denna del,
10. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med varvad utbildning och praktik avslår motionen 1978/79: 266 yrkandet 2,

särskilda åtgärder för elever i gymnasieskolan m. m.

11. att riksdagen beträffande resurs för särskilda åtgärder i gymnasieskolan avslår motionen 1978/79: 628 yrkandet 10,
12. att riksdagen beträffande åtgärder till stöd åt handikappade elever med bifall till propositionen 1978/79: 100 avslår motionen 1978/79: 921,

naturvetenskapliga linjen m. m.

13. att riksdagen beträffande fördelning av klasser på försöksverksamhet med varianter av naturvetenskaplig linje med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 1371 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. att riksdagen beträffande införande av fyraårig studiegång på naturvetenskaplig linje m. m. avslår motionen 1978/79: 521,
15. att riksdagen beträffande åtgärder för att stimulera rekrytering i gymnasieskolan till naturvetenskaplig linje avslår motionen 1978/79: 733 i denna del,
16. att riksdagen beträffande särskilda åtgärder för att stimulera rekrytering till verkstadsteknisk linje avslår motionen 1978/79: 628 yrkandet 9,

försöksverksamhet med kombination av gymnasieskolstudier och idrott

17. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med gymnasieskolstudier och idrott med anledning av propositionen 1978/79: 100 samt med bifall till motionerna 1978/79: 447, 1978/79: 923, 1978/79: 1649 och 1978/79: 1937, samtliga motioner i denna del, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
18. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med kombination av universitetsstudier och idrott avslår motionen 1978/79: 1649 i denna del,
19. att riksdagen beträffande beslut om lokalisering till Lidingö av försöksverksamhet med elitidrott avslår motionerna 1978/79: 919 och 1978/79: 931,
20. att riksdagen beträffande beslut om lokalisering till Sollefteå av försöksverksamhet med elitidrott avslår motionen 1978/79: 1388,

organisationsbeslut för gymnasieskolan m. m.

21. att riksdagen beträffande de gymnasiala studievägarnas organisation avslår motionen 1978/79: 628 yrkandet 1,
22. att riksdagen bemyndigar regeringen att meddela bestämmelser om statsbidrag för skogsbrukets yrkesutbildning i enlighet med vad som har förordats i propositionen 1978/79: 100,
23. att riksdagen bemyndigar regeringen att sluta nytt avtal med Örebro kommun om gymnasial utbildning för gravt hörselskadade inom Örebro kommuns gymnasieskola i enlighet med vad som förordats i propositionen 1978/79: 100,
24. att riksdagen förklarar sig inte ha något att erinra mot vad som i propositionen 1978/79: 100 anförts om skolöverstyrelsens rätt att utfärda föreskrifter m. m.,

enskild yrkesutbildning

25. att riksdagen beträffande nya grunder för statsbidrag till företagsskolor bifaller propositionen 1978/79: 100 och avslår motionen 1978/79: 628 yrkandet 8 i denna del,
26. att riksdagen beträffande anhållan om förslag till ökad ungdomsutbildning i företag avslår motionen 1978/79: 322,

främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.

27. att riksdagen beträffande decentralisering av administrationen av statsbidrag till lärlingsutbildning, med avslag på propositionen 1978/79: 100 och med anledning av motionen 1978/79: 628 yrkandet 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
28. att riksdagen beträffande överförande av medlen under förslagsanslaget Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. till förslagsanslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor avslår motionen 1978/79: 628 yrkandet 6,
29. att riksdagen beträffande antalet bidragsrum för lärlingsutbildning med bifall till propositionen 1978/79: 100 samt med avslag på motionerna 1978/79: 936 yrkandet 1 i denna del och 1978/79: 1919 yrkandet 2 i denna del godkänner vad som förordats i propositionen,
30. att riksdagen beträffande grunder för statsbidrag till lärlingsutbildning med avslag på motionerna 1978/79: 936 yrkandet 1 i denna del och yrkandet 2 i denna del, 1978/79: 1335 i denna del samt 1978/79: 1919 yrkandet 1 godkänner vad som förordats i propositionen 1978/79: 100,
31. att riksdagen beträffande överförande av medel från anslag till beredskapsarbeten avslår motionerna 1978/79: 936 yrkandet 2 i denna del och 1978/79: 1335 i denna del,
32. att riksdagen beträffande inventering av näringslivets utbildningsresurser avslår motionen 1978/79: 449 yrkandet 3,

centrala och regionala myndigheter

33. att riksdagen beträffande uttalande om begränsning av skolöverstyrelsens skolpolitiska roll avslår motionen 1978/79: 1337 yrkandet 5,
34. att riksdagen beträffande utlokalisering av skolöverstyrelsen avslår motionen 1978/79: 1926,
35. att riksdagen beträffande länsskolnämndernas roll i skolplaneringen avslår motionen 1978/79: 518,
36. att riksdagen beträffande inrättande av länskuratorstjänster avslår motionen 1978/79: 1927,
37. att riksdagen beträffande bidrag till Riksförbundet Hem och Skola bifaller propositionen 1978/79: 100 och avslår motionen 1978/79: 1893 i denna del,

medelsanvisningar

38. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och motionerna 1978/79: 340 i denna del och 1978/79: 628 yrkandet 11, med bifall till motionerna 1978/79: 447, 1978/79: 923, 1978/79: 1649 och

- 1978/79: 1937 samt med avslag på motionen 1978/79: 1891, samtliga fem sistnämnda motioner i denna del, till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 2 629 100 000 kr.
39. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 628 yrkandet 8 i denna del till *Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 28 532 000 kr.,
40. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 628 yrkandet 6, 1978/79: 936 yrkandena 1 och 2, 1978/79: 1335 och 1978/79: 1919 yrkandet 2, samtliga motioner i denna del, till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 7 530 000 kr.,
41. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 1893 i denna del till *Skolöverstyrelsen* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 109 892 000 kr.,
42. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till propositionen 1978/79: 100 till *Länsskolnämnderna* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 48 069 000 kr.

Stockholm den 3 maj 1979

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Ove Nordstrandh (m), Bengt Wiklund (s), Linnea Hörlén (fp), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Helge Hagberg (s), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Lena Hjelm-Wallén (s), Jörgen Ullenhag (fp), Åke Gillström (s) och Karin Andersson (c).

Reservationer

Gymnasieskolan

1. beträffande *korta, yrkesinriktade kurser i gymnasieskolan* av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Genom regeringens" och slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Användningen av korta kurser i gymnasieskolan har i första hand blivit ett arbetsmarknadspolitiskt instrument som tas till då ungdomar varken kan få arbete eller utbildningsplats i gymnasieskolan.

Avsikten med de korta kurserna var dock från början att ge fler ungdomar möjligheter att genom korta, påbyggbara kurser rikta in sig mot ett yrkesområde. För att uppnå syftet med denna kursverksamhet bör korta kurser ingå som en del av det fasta utbildningsutbudet i gymnasieskolan och kunna planeras i god tid av utbildningsmyndigheterna i kommunerna.

Genom uttalanden från regeringskansliet under februari och genom beslut av regeringen den 15 mars 1979 har — under förutsättning av riksdagens godkännande — planeringsbesked redan lämnats om kortkurserna inför kommande läsår. Regeringen har därmed de facto biträtt yrkandet i motionen 1978/79: 628 om längre planeringstider. Ännu bättre hade det dock varit att följa vad som anförs i motionen att låta det fasta utbildningsutbudet innehålla en miniminivå om 2 000 årselevplatser som sedan kan ökas efter behov. Enligt utskottets mening bör denna planeringsordning gälla inför nästkommande läsår.

Av det anförda följer att utskottet med anledning av motionen 1978/79: 628 yrkandet 4 föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen beträffande korta yrkesinriktade kurser med anledning av motionen 1978/79: 628 yrkandet 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande *nya grunder för statsbidrag till inbyggd utbildning* av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Utskottet finner" och på s. 10 slutar "yrkandet 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med motionärerna att den föreslagna uppräkningsordningen av statsbidraget till inbyggd utbildning inte ger någon garanti

för att flera utbildningsplatser tillkommer. Utskottet avstyrker därför förslaget i budgetpropositionen att statsbidraget till inbyggd utbildning inom industri och hantverk skall utgå med högre belopp fr. o. m. nästa budgetår. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1978/79: 628 yrkandet 7.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen beträffande nya grunder för statsbidrag till inbyggd utbildning inom industri och hantverk bifaller motionen 1978/79: 628 yrkandet 7 och avslår propositionen 1978/79: 100,

3. beträffande *försöksverksamhet med saxad schemaläggning* av Claes Elmstedt, Gösta Karlsson, Christina Rogestam och Karin Andersson (samtliga c) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Utskottet anser" och slutar "motionen 1978/79: 1891" bort ha följande lydelse:

Kapaciteten på gymnasiala studievägar inom industri och hantverk är ofta bunden till den utrustning som finns i undervisningslokalerna. Utskottet anser SÖ:s förslag väl underbyggt och att ett extra bidrag bör få utgå med 2,5 milj. kr. i enlighet med förslaget. Utskottet föreslår därför att riksdagen bifaller motionen 1978/79: 1891 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. att riksdagen beträffande anordnande av försöksverksamhet med saxad schemaläggning med bifall till motionen 1978/79: 1891 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. beträffande *försöksverksamhet med varvad utbildning och praktik* av Claes Elmstedt, Gösta Karlsson, Christina Rogestam och Karin Andersson (samtliga c) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Förslaget i" och slutar "yrkandet 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att inom gymnasieskolan bör anordnas försöksverksamhet med varvad utbildning och praktik i enlighet med vad som anges i motionen. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionen 1978/79: 266 yrkandet 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med varvad utbildning och praktik med bifall till motionen 1978/79: 266 yr-

kandet 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5. beträffande *resurs för särskilda åtgärder i gymnasieskolan* av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar "Utskottet kan" och slutar "i fortsättningen" bort ha följande lydelse:

Vid utskottsbehandlingen har framkommit att regeringens förslag inte tillgodoser det behov av medel som uppstår på grund av att anslaget Särskilda åtgärder på skolområdet slopats. Resurserna för stöd- och specialundervisning är till största delen redan utnyttjade. Det är sålunda helt klart att regeringens förslag grundas på felaktigt sakunderlag, vilket också framhållits av motionärerna.

Utskottet finner det högst anmärkningsvärt att regeringen lägger fram förslag utan ett tillräckligt sakunderlag. Om ett sakligt underlag tagits fram hade det inte varit möjligt att avslå skolöverstyrelsens förslag om särskilda medel för speciella insatser i gymnasieskolan.

Omläggningen av statsbidraget till grundskolan får enligt utskottets mening inte medföra negativa verkningar för undervisningen i baskunskaper och basfärdigheter i gymnasieskolan.

Utskottet anser mot denna bakgrund att det finns starka skäl att kompensera bortfallet av den för innevarande år utnyttjade reservationen och att bifalla motionen 1978/79: 628 yrkandet 10 om 5 milj. kr. till speciella insatser samt till speciella kurser för gymnasiestuderande med särskilda behov. En sådan ökning av anslaget till gymnasieskolan möjliggör riktade insatser för gymnasieelever särskilt på yrkesinriktade linjer som hittills kunnat få en förstärkt undervisning framför allt i svenska.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. att riksdagen beträffande resurs för särskilda åtgärder i gymnasieskolan bifaller motionen 1978/79: 628 yrkandet 10,

6. beträffande *särskilda åtgärder för att stimulera rekrytering till verkstadsteknisk linje* av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar "Utskottet, som" och slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den vikande rekryteringen till den verkstadstekniska linjen utgör ett allvarligt problem. Det är enligt utskottets mening angeläget att olika myndigheter ägnar detta stor uppmärksamhet på samma sätt som under senare år skett beträffande rekryteringen till naturvetenskaplig och teknisk utbildning. Som framhållits i motionen

1978/79: 628 är tillgången på kvalificerad tekniskt utbildad personal på alla nivåer av avgörande betydelse för industrins framtida utveckling. Linjen ger dessutom en bred praktisk-teknisk grundutbildning, som kan nyttiggöras inom flera yrkesområden. För att motverka den bristande rekryteringen till den verkstadstekniska linjen fordras mot denna bakgrund aktiva insatser.

Den i motionen 1978/79: 628 föreslagna informationskampanjen, som beskriver utbildningen och möjligheterna på arbetsmarknaden, bör därför enligt utskottets mening komma till stånd snarast. Riksdagen bör med bifall till motionen 1978/79: 628 yrkandet 9 ge regeringen till känna vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. att riksdagen beträffande särskilda åtgärder för att stimulera rekrytering till verkstadsteknisk linje med bifall till motionen 1978/79: 628 yrkandet 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Enskild yrkesutbildning

7. beträffande *nya grunder för statsbidrag till företagsskolor* av Stig Almyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar "Utskottet har" och slutar "yrkandet 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att man inte skapar fler utbildningsplatser genom höjda statsbidrag till företagsskolor. Riksdagen bör därför bifalla motionen 1978/79: 628 yrkandet 8 och avslå regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. att riksdagen beträffande nya grunder för statsbidrag till företagsskolor bifaller motionen 1978/79: 628 yrkandet 8 i denna del och avslår propositionen 1978/79: 100,

Läringsutbildning

8. beträffande *grunder för statsbidrag till lärlingsutbildning* av Claes Elmstedt (c), Ove Nordstrandh (m), Gösta Karlsson (c), Hans Nyhage (m), Christina Rogestam (c) och Karin Andersson (c) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar "Utskottet finner" och på s. 23 slutar "yrkandet 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med motionärerna att statsbidragen till lärlingsutbildning ligger på en mycket låg nivå i jämförelse med t. ex. stats-

bidraget till yrkesutbildning inom gymnasieskolan. Med hänsyn till betydelsen av att ta vara på yrkesskickligheten inom bl. a. hantverksyrken och säkra yrkenas fortbestånd bör statsbidragen snarast räknas upp till en rimlig nivå.

Utskottet tillstyrker den i propositionen föreslagna statsbidragsändringen men anser att regeringen bör utreda frågan om en ytterligare uppräknig av statsbidragen till lärlingsutbildning. Riksdagen bör alltså med anledning av motionerna 1978/79: 936 yrkandet 1 i denna del och 1978/79: 1919 yrkandet 1 ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. att riksdagen beträffande grunder för statsbidrag till lärlingsutbildning godkänner vad som förordats i propositionen 1978/79: 100 och med anledning av motionerna 1978/79: 936 yrkandet 1 i denna del och 1978/79: 1919 yrkandet 1 samt med avslag på motionerna 1978/79: 936 yrkandet 2 i denna del och 1978/79: 1335 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en utredning,

Centrala och regionala myndigheter

9. beträffande *bidrag till Riksförbundet Hem och Skola* av Claes Elmstedt, Gösta Karlsson, Christina Rogestam och Karin Andersson (samtliga c) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar "Med hänvisning" och slutar "motionen 1978/79: 1893" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att Riksförbundet Hem och Skola behöver väsentligt utökade resurser främst för att kunna nå grupper av föräldrar som tidigare varit svåra att nå och tillstyrker därför motionen 1978/79: 1893. Riksdagen bör alltså med bifall till motionen 1978/79: 1893 anvisa ytterligare 500 000 kr. till förbundets verksamhet.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. att riksdagen beträffande bidrag till Riksförbundet Hem och Skola med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 1893 i denna del anvisar sammanlagt 1 330 000 kr. till Bidrag till vissa organisationer,

Medelsanvisningar

beträffande förslagsanslaget *Bidrag till driften av gymnasieskolor*

10. av Ove Nordstrandh (m) och Hans Nyhage (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar "Som framgår" och på s. 26 slutar "2 629 100 000 kr." bort ha följande lydelse:

För att ge utbildning och arbete åt ungdomar har regeringen beslutat

om arbetsmarknadspolitiska åtgärder och en kraftig satsning på ökad gymnasieutbildning under det kommande läsåret. Gymnasieskolan skall utökas med 10 000 årselevplatser vilket innebär att gymnasieskolan för nästa läsår dimensioneras för att ta emot 100 % av årskullen 16-åringar. SÖ har därtill möjligheter att inom ramen för s. k. kortkurser anordna 5-veckors introduktionskurser vid läsårets start för de ungdomar som inte får utbildning eller arbete.

Regeringens program i 18 punkter är utarbetat i samarbete mellan arbetsmarknadsdepartementet och utbildningsdepartementet och helt naturligt berör åtgärder för arbetslös ungdom bägge dessa departement. Utbildning har i alla avseenden visat sig vara det bästa medlet för att hjälpa ungdomar till meningsfull sysselsättning och vi biträder därför tillskapandet av ytterligare årselevplatser i gymnasieskolan.

Genom förslaget kommer utbildningsdepartementet att vidkännas ökade kostnader på ca 100 milj. kr. Det är emellertid angeläget att det samarbete som rått mellan de två berörda departementen utökas till att gälla icke enbart administration utan också det ekonomiska ansvaret för de unga. Ett sådant samarbete finns redan i dag i så måtto att SÖ är huvudman för de s. k. AMU-kurserna vilka finansieras av arbetsmarknadsdepartementet. Vi anser att extra åtaganden från SÖ i syfte att begränsa arbetslösheten hos ungdom på samma sätt skall finansieras av arbetsmarknadsdepartementet. Att så är ekonomiskt möjligt framgår av att arbetslös ungdom i dag erhåller s. k. kontant arbetsmarknadsunderstöd på ca 1 400 kr./månad. Elev i AMU, kortkurser o. d. uppbär ca 1 650 kr./månad och ersättningen för ungdom i beredskapsarbete uppgår till minst 2 400 kr./månad.

Det anslag som riksdagen beslutat om för arbetsmarknadsdepartementets verksamhet har utgått från att inga nya satsningar skulle göras från utbildningsdepartementets sida utöver kortkurser och AMU-utbildning. Den s. k. ungdomsgarantin, som skall ge alla ungdomar upp till 18 år utbildning, praktik eller arbete, förutsätter ett nära samarbete mellan arbetsmarknadsdepartementet och utbildningsdepartementet. Detta måste emellertid också medföra en integration av kostnaderna. I den mån ungdom utestängs från gymnasieskolan blir de föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Genom utökandet av antalet platser i gymnasieskolan kommer arbetsmarknadsdepartementet att göra motsvarande inbesparingar vad gäller ersättning för kontant arbetslöshetsunderstöd, respektive för beredskapsarbete och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Utskottet förutsätter därför att ersättningen till SÖ från arbetsmarknadsdepartementet, som för det kommande budgetåret beräknas till 1 150 milj. kr., utökas med 100 milj. kr. till 1 250 milj. kr., varvid även de utökade kostnaderna för de 10 000 intagningsplatserna till gymnasieskolan kan täckas och ersättas av de medel som skall användas för er-

sättning för beredskapsarbete respektive till kontant arbetsmarknadsstöd till ungdom.

Den av utskottet förordade utvidgningen av försöksverksamheten med gymnasieskolestudier och idrott medför en merkostnad på ca 100 000 kr.

Utskottet föreslår alltså att riksdagen till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av $(2\,529\,000\,000 + 100\,000 =) 2\,529\,100\,000$ kr.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionerna 1978/79: 447, 1978/79: 923, 1978/79: 1649 och 1978/79: 1937 samt med avslag på motionerna 1978/79: 340 och 1978/79: 1891, samtliga sex motioner i denna del, och med avslag på motionen 1978/79: 628 yrkandet 11 till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 2 529 100 000 kr.,

11. av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s) som — vid bifall till reservationerna 2 och 5 — anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "I övrigt" och slutar "2 629 100 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottets ställningstagande till regeringens förslag i fråga om höjning av statsbidraget till inbyggd utbildning inom industri och hantverk medför en reduktion av anslagsbehovet med 4 700 000 kr. Å andra sidan har utskottet tillstyrkt att som en särskild resurs anvisas 5 000 000 kr. Utskottet föreslår alltså att riksdagen till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av $(2\,529\,000\,000 + 100\,000\,000 + 100\,000 + 5\,000\,000 - 4\,700\,000 =) 2\,629\,400\,000$ kr.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och motionerna 1978/79: 340 i denna del och 1978/79: 628 yrkandet 11 samt med bifall till motionerna 1978/79: 447, 1978/79: 923, 1978/79: 1649 och 1978/79: 1937 samt med avslag på motionen 1978/79: 1891, samtliga fem sistnämnda motioner i denna del, till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 2 629 400 000 kr.

12. av Claes Elmstedt, Gösta Karlsson, Christina Rogestam och Karin Andersson (samtliga c) som — vid bifall till reservationen 3 — anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "I övrigt" och slutar "2 629 100 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottets ställningstagande till motionsyrkandet om bidrag till försöksverksamhet med saxad schemaläggning inom gymnasieskolan medför därjämte en ytterligare kostnad på 2 500 000 kr. Utskottet föreslår alltså att riksdagen till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av $(2\,529\,000\,000 + 100\,000\,000 + 100\,000 + 2\,500\,000 =) 2\,631\,600\,000$ kr.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och motionerna 1978/79: 340 i denna del och 1978/79: 628 yrkandet 11 samt med bifall till motionerna 1978/79: 447, 1978/79: 923, 1978/79: 1649, 1978/79: 1891 och 1978/79: 1937, samtliga fem sistnämnda motioner i denna del, till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 2 631 600 000 kr.,

13. beträffande reservationsanslaget *Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning* av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s) som — vid bifall till reservationen 7 — anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar ”Utskottet, som” och slutar ”28 532 000 kr.” bort ha följande lydelse:

Utskottet, som tidigare tillstyrkt motionen 1978/79: 628 yrkandet 8 och alltså avstyrkt regeringens förslag om höjning av statsbidraget till företagsskolor, föreslår att till Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning för budgetåret 1979/80 anvisas ett reservationsanslag av 24 242 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 628 yrkandet 8 i denna del till *Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 24 242 000 kr.,

14. beträffande förslagsanslaget *Skolöverstyrelsen* av Claes Elmstedt, Gösta Karlsson, Christina Rogestam och Karin Andersson (samtliga c) som — vid bifall till reservationen 9 — anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar ”Med erinran” och slutar ”109 892 000 kr.” bort ha följande lydelse:

Med erinran om att utskottet tillstyrkt motionen 1978/79: 1893 föreslår utskottet att till Skolöverstyrelsen för budgetåret 1979/80 anvisas ett förslagsanslag av 110 392 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 1893 i denna del till *Skolöverstyrelsen* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 110 392 000 kr.,

Särskilt yttrande

av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lenart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Åke Gillström (samtliga s):

Det är glädjande att regeringen övergivit sin passiva inställning till behovet av särskilda utbildningsinsatser i gymnasieskolan som präglade budgetpropositionen. Flera av yrkandena i den socialdemokratiska partimotionen har därigenom biträtts redan innan de behandlats av riksdagen. Det gäller t. ex. att öka det totala antalet platser i gymnasieskolan, att planera kortkursutbudet bättre, att arbeta fram former för att i största möjliga utsträckning avgöra gymnasieskolans organisation regionalt och att låta skolmyndigheterna köpa utbildningskapacitet i företagen.

Mot denna bakgrund har vi inte yrkat bifall till alla yrkanden i vår partimotion.

Regeringens metod att under en frågas behandling i riksdagen fråntäda sina ställningstaganden i budgetpropositionen förvirrar beslutsprocessen i riksdagen. Centrala, regionala och lokala myndigheters möjligheter till en effektiv planering av gymnasieskolan försvåras också avsevärt genom denna beslutsgång.

